

ชันโรง

ชื่อไทย: ชันโรง (ผึ้งจิ๋ว)

ชื่อสามัญ/ชื่ออังกฤษ : Stingless

bee

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Trigona spp.*

โดย น.ส.ภัทรมาศ พานพุ่ม

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทร. ๐๒-๙๔๐๖๑๐๒

แหล่งผลิต

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น
 ภาคกลาง ได้แก่ -
 ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ระยอง ตราด
 ภาคตะวันตก ได้แก่ -
 ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี
 นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี
 นราธิวาส สตูล ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง ภูเก็ต
 ประจวบคีรีขันธ์
 จังหวัดที่เลี้ยงมาก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการผลิต

- สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมควรมีอุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส และมีแหล่งน้ำสะอาด
- ควรตั้งรังในที่ร่ม และไม่มีลมพัดแรง
- การเลี้ยงช่วยในการผสมเกสร ใช้อัตรา ๔ รัง/ไร่
- การเลี้ยงต้องคำนึงถึงสุขอนามัยของชันโรง และการเก็บผลผลิตต้องคำนึงถึงความสะอาดและป้องกันการปนเปื้อน
- พันธุ์ชันโรงที่นำมาเลี้ยงในปัจจุบันมี ๗ ชนิด ได้แก่ *Trigona laeviceps*, *Trigona pagdini*, *Trigona fuscobalteata*, *Lisotrigona furvu*, *Engel*, *Trigona fimbriata** ชี้น้ำแดง *Trigona apicalis* ชี้น้ำดำ และ *Trigona ventralis*

สถิติการผลิต	ปี ๕๓	ปี ๕๔	ปี ๕๕
จำนวนผู้เลี้ยง (ราย)	๕๑๗	๖๕๘	๖๙๗
จำนวนรัง (รัง)	๒,๔๗๐	๖,๔๒๘	๖,๖๐๒
ผลผลิตเฉลี่ย	๑/๒ กก./รัง		
ผลผลิตรวม (กก.)	๓,๐๐๐ กก.		
วัตถุดิบ - ใช้ในประเทศ	๑๐๐ %		

ต้นทุน / ผลตอบแทน	
ต้นทุน(ปี ๕๕ : บาท/รัง)	
- ค่าพันธุ์	๕๐๐ - ๘๐๐ บาท
- ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	- บาท
- ค่าวัสดุกล่องเลี้ยง	๒๕๐ บาท
- ค่าจ้างแรงงาน	- บาท
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	- บาท
ผลตอบแทน (รัง/ปี)	๕๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท
GDP (ล้านบาท)	๖.๒ ล้านบาท

ราคาขาย (บาท/กิโลกรัม)

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๒๕๕๒	๗๐๐											
๒๕๕๓	๗๐๐											
๒๕๕๔	๗๐๐											

ส่งออก	ข้อได้เปรียบเสียเปรียบสินค้าไทย	นำเข้า
: ประเทศไทยไม่มีการนำเข้า และส่งออกน้ำผึ้งชันโรง	ประเทศผู้ผลิตสำคัญ -	ประเทศผู้นำเข้าสำคัญของโลก -

ฤดูผลผลิต (ร้อยละที่ออกสู่ตลาด)

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
●-----●											

ชั้นโรง

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด	แนวทางพัฒนา/แก้ไข
๑. เป็นแมลงช่วยผสมเกสรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ๒. เป็นแมลงที่ช่วยผสมเกสรเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจ เช่น เงาะ มะขาม ทานตะวัน มะม่วง ลิ้นจี่ ลำไย เป็นต้น ที่มีนิสัยไม่เลือกตอมดอกที่ถูกแมลงอื่นตอมแล้ว และสามารถเน้นพืชที่ต้องการผสมเกสรได้ เพราะชั้นโรงมีรัศมีหากินประมาณ ๓๐๐ เมตรจากรัง ๓. สามารถเก็บผลผลิตได้ น้ำผึ้งชั้นโรงที่เป็นน้ำผึ้งสมุนไพร มีราคาแพงกว่าน้ำผึ้งจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ และได้พรอพอลิส (มีส่วนประกอบของสาร antibiotic สามารถยับยั้งเชื้อรา และแบคทีเรียได้) นำมาใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง สบู่ ยาสีฟัน ลูกอม เป็นต้น ๔. เป็นแมลงที่มีการจัดการเลี้ยงและดูแลรักษาได้ง่ายปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้ดี และมีต้นทุนการเลี้ยงที่ต่ำ	๑. การส่งเสริมการเลี้ยงชั้นโรงยังอยู่ในวงจำกัดเนื่องจากเป็นแมลงที่เลี้ยงเพื่อการผสมเกสรพืชเป็นหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการใช้แมลงผสมเกสร ๒. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ในการเลี้ยงและการแยกขยายรังชั้นโรง ๓. การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงชั้นโรงเพื่อจำหน่ายผลผลิตยังมีน้อย ๔. ผลการศึกษาวิจัยมีน้อยและอยู่ในวงจำกัด ๕. พันธุ์ชั้นโรงที่สามารถนำมาเลี้ยงได้มีเพียง ๗ สายพันธุ์ และการแยกขยายพันธุ์ปีหนึ่ง ๆ สามารถทำได้เพียง ๑-๒ ครั้ง เท่านั้น	๑. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงชั้นโรงให้กับเกษตรกร ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจด้านการผลิตและการตลาด โดยได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงชั้นโรงในจังหวัดที่มีศักยภาพ เช่น รูปแบบ หรือกล่องเลี้ยงชั้นโรงที่เหมาะสม และการส่งเสริมพันธุ์ชั้นโรงที่สามารถนำมาเลี้ยงและผลิตขยายพันธุ์ได้ ๓. ประชาสัมพันธ์การใช้แมลงผสมเกสรในสวนผลไม้ ๔. ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์จากชั้นโรง ได้แก่ น้ำผึ้งชั้นโรง และพรอพอลิส ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง